

3. Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р. №67-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації»
4. Український інститут майбутнього © 2018. Режим доступу: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
5. Top 500 Global Brands 2020 Ranking. URL: <https://brandirectory.com/download-report/brand-finance-global-500-2020-preview.pdf>.
6. Brynjolfsson E. Introduction, in Understanding the Digital Economy / E. Brynjolfsson, B. Kahin. – Cambridge : MIT Press. – 2020. – P. 1–10.

Денис ОНОПРІЙЧУК,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту,
Науковий керівник: **Шишпанова Н. О.,**
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет,
Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

На сучасному етапі основою розвитку світової економіки виступає міжнародна торгівля. Вона розвивається, тому що дає вигоду всім, без виключення, країнам, які беруть в ній участь. Міжнародна торгівля дає можливість широко розвивати виробництво тих видів продукції, для яких в країні створилися найбільш сприятливі умови. Вона посідає особливе місце в складній системі світогосподарських зв'язків. Жодна країна не спромоглася створити конкурентоздатну економіку без входження до світової спільноти. На цій основі формується міжнародна спеціалізація країн з виробництва окремих товарів та послуг.

Зацікавленість окремих країн у розширенні своїх міжнародних зв'язків пояснюється потребами збуту продукції на зовнішніх ринках, необхідністю отримання певних товарів ззовні, а також прагненням здобути більш високий

прибуток у зв'язку з використанням дешевої робочої сили і сировини. На міжнародну торгівлю впливає політичне і соціальне-економічне становище країн, природні потрясіння тощо.

На початку 2020 року світ поринув у глибоку економічну кризу, що була спричинена появою нового, ще невідомого захворювання COVID-19. Економічні потрясіння в Китаї під час пандемії, в країні з другою за величиною економікою світу, відчувалися в багатьох країнах світу. Криза підкреслила важливість Китаю у світовій економіці. Багато товарів, що поставляються з Китаю, стали недоступними, що сприяло виникненню дефіциту, який, зі збільшенням тривалості обмежень, утворив ще більший дефіцит і, як наслідок, викликав підвищення світових цін. Внаслідок цього виник значний дисбаланс між попитом і пропозицією [1]. 2021 рік був особливо важким для ланцюгів постачання товарів. У зв'язку з цим, багато країн світу запровадили торговельні обмеження, які, з одного боку, негативно вплинули на «прибуток» кожної окремої держави, але з іншого боку, вони спрямовані на збереження національних ресурсів.

Якщо раніше найважливішими критеріями ефективності товару були ціна та якість, то зараз усе більшого значення набуває задоволеність індивідуальних потреб, тобто міжнародний товар повинен бути адаптованим таким чином, щоб максимально відповідати запитам глобальних споживачів.

Суттєве значення міжнародної торгівлі підтверджується тим, що нині жодна країна світу не може обійтися без зовнішньої торгівлі. Всі країни так чи інакше залежать від міжнародної торгівлі, але по різному. Показник, що вимірює ступінь залежності називається зовнішньоторговельною квотою. За цим показником усі країни поділяються на три групи: високозалежні (45 – 93%), середньозалежні (14 – 44%) та низькозалежні (2,7 – 13%) [2]. Країни з високою залежністю, це, як правило, країни, що розвиваються або країни з невеликою територією, наприклад Об'єднані Арабські Емірати (64,7%). До країн із середнім ступенем залежності відносяться великі розвинені країни, наприклад Німеччина (35%). До країн з низькою мірою залежністю відносяться

країни, які орієнтуються на власний економічний потенціал, наприклад США (9,2%), або країни, які погано розвинуті в економічному відношенні і не можуть перейти до відкритої економіки, наприклад Бразилія (13,0%).

За даними СОТ, у 2020 році Китай з обсягом експорту 2590,2 млрд доларів зайняв першу позицію в експорті товарів, випередивши США в 1,8 разів. Слід відмітити, що в 2018 році Китай випереджав США в 1,5 разів. Оцінюючи імпорт товарів, то бачимо наступну ситуацію: США з обсягом імпорту 2407,5 млрд доларів займає першу позицію, випереджаючи Китай в 1,17 разів. Причому, в 2018 році цей розрив складав 1,22. Наведені дані свідчать про стрімкий розвиток торгівлі у Китаї, і в найближчі роки очікується вихід Китаю за рівнем експорту та імпорту на 1 місце в світі.

Аналізуючи світові показники експорту та імпорту за товарними групами (таблиця 1), бачимо, що загальний світовий експорт в 2020 році в порівнянні з 2018 роком зменшився на 9,9%, що в грошовому виразі становить 1940,2 млрд доларів. Спостерігаємо зменшення світового експорту за усіма товарними групами. Зокрема, продукцію сільського господарства експортували в 2020 році в порівнянні з 2018 роком на 0,1% менше (на 0,9 млрд. доларів), продукцію видобутку і палива на 29,9% менше (на 944,5 млрд доларів) та продукції сфери виробництва на 6,8% менше (на 879,1 млрд доларів). Варто зазначити, що в структурі експорту переважає сфера виробництва (68,85% від загального обсягу). Натомість питома вага продукції видобутку становить 13,2%, а сільськогосподарської продукції – 10,2%.

Що ж стосується загального світового імпорту, то він також зменшився на 9,9%, що в грошовому виразі становить 1968,2 млрд доларів. За усіма товарними групами відбулося зменшення імпорту, у тому числі продукцію сільського господарства імпортували в 2020 році в порівнянні з 2018 роком на 0,4% менше (на 6,9 млрд. доларів), продукцію видобутку і палива на 29% менше (на 988,2 млрд доларів) та продукції сфери виробництва на 7% менше (на 986,1 млрд доларів). Слід відмітити, що в структурі імпорту переважає сфера виробництва (72,9% від загального обсягу), тоді як питома вага продукції видобутку становить 13,6%, а сільськогосподарської продукції – 10,3%.

У період глобального карантину основних змін зазнала логістика. І, як завжди, першими приймали міри саме китайці, які здатні швидко пристосовуватися до нових реалій. Авіаперевезення дуже сильно скоротилися і

антикризовим рішенням перевезення товарів стала залізниця. В результаті терміни і вартість перевезення виявилися дуже комфортними, що дозволяє говорити про новий шлях експорту та імпорту. Залізниця - це найперспективніший, швидкий і оптимальний за ціною варіант поставки. Варто зазначити, що в період пандемії COVID-19 90% усіх закупівель світу перейшли в онлайн.

Таблиця 1

Світовий експорт та імпорт товарів за товарними групами за 2018 – 2020 роки (млрд. доларів)

Експорт товарів					
Продукт	Роки			Питома вага у звітному році, у %	2020 р. у порівнянні до 2018 р., у %
	2018	2019	2020		
Загальна кількість продукції	19559,1	19019	17618,9	100	90,1
Сільськогосподарська продукція	1804	1779,9	1803,1	10,23	99,9
Паливо та продукти видобутку	3270,2	3088	2325,7	13,2	71,1
Виробництво	13010	12750	12130,9	68,85	93,2
Інше	1474,8	1401,2	1359,2	7,71	92,2
Імпорт товарів					
Продукт	Роки			Питома вага у звітному році, у %	2020 р. у порівнянні до 2018 р., у %
	2018	2019	2020		
Загальна кількість продукції	19840,1	19316,7	17871,9	100	90,1
Сільськогосподарська продукція	1856,5	1827,6	1849,6	10,3	99,6
Паливо та продукти видобутку	3410,4	3174,9	2422,2	13,6	71
Виробництво	14014,6	13787,3	13028,5	72,9	93
Інше	558,6	526,9	571,6	3,2	102,3

Джерело: побудовано за матеріалами [3].

Аналіз сучасного стану міжнародної торгівлі товарами й послугами дає можливість виділити основні тенденції та особливості її розвитку:

- стабільне зростання обсягів міжнародної торгівлі товарами та послугами;
- темпи зростання світової торгівлі перевищують темпи зростання ВВП;
- найбільший обсяг міжнародної торгівлі припадає на промислово розвинуті країни, і, одночасно зростають обсяги торгівлі країн, що розвиваються;
- у структурі міжнародної торгівлі збільшується частка готових виробів і скорочується питома вага сировини;
- відбувається концентрація та зростання масштабів міжнародної торгівлі у межах інтеграційних угруповань;
- посилення протекціонізму у зовнішньоторговельній політиці країн;
- важлива роль транснаціональних компаній;
- створення різних міждержавних торговельних блоків;
- лідерами у міжнародній торгівлі послугами є найрозвинутіші країни світу.

Міжнародна торгівля активно розвивається, держави постійно шукають шляхи досягнення найвищої вигоди в процесі торгівлі, намагаються задовольнити за допомогою імпорту внутрішній попит на товари, а також отримати прибуток в результаті експорту товарів і послуг. Міжнародна торгівля наближається до кризового стану оскільки тарифні війни, протекціоністська політика та невизначеність у сфері регулювання підривають існуючі моделі та торговельні відносини. Враховуючи вплив міжнародної торгівлі, необхідно продовжувати докладати зусилля для подальшої лібералізації торгівлі, для стимулювання експорту і напрацювання торговельної політики.

Список використаних джерел

1. Consequences of the pandemic on the world economy (English) [Електронний ресурс] / І.Лесік, Д. Онопрійчук, А. Барбалат, Ю. Фоміна/ №30. 2021. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V30\(2021\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V30(2021)-20).
2. Показники участі країни в міжнародному поділі праці. *Бібліотека BukLib.net*. URL: <https://buklib.net/books/23568/> (дата звернення: 18.10.2022).
3. World Trade Organization. URL: www.wto.org.